

Gedisciplineerde auteur had iedere dag zelfde routine

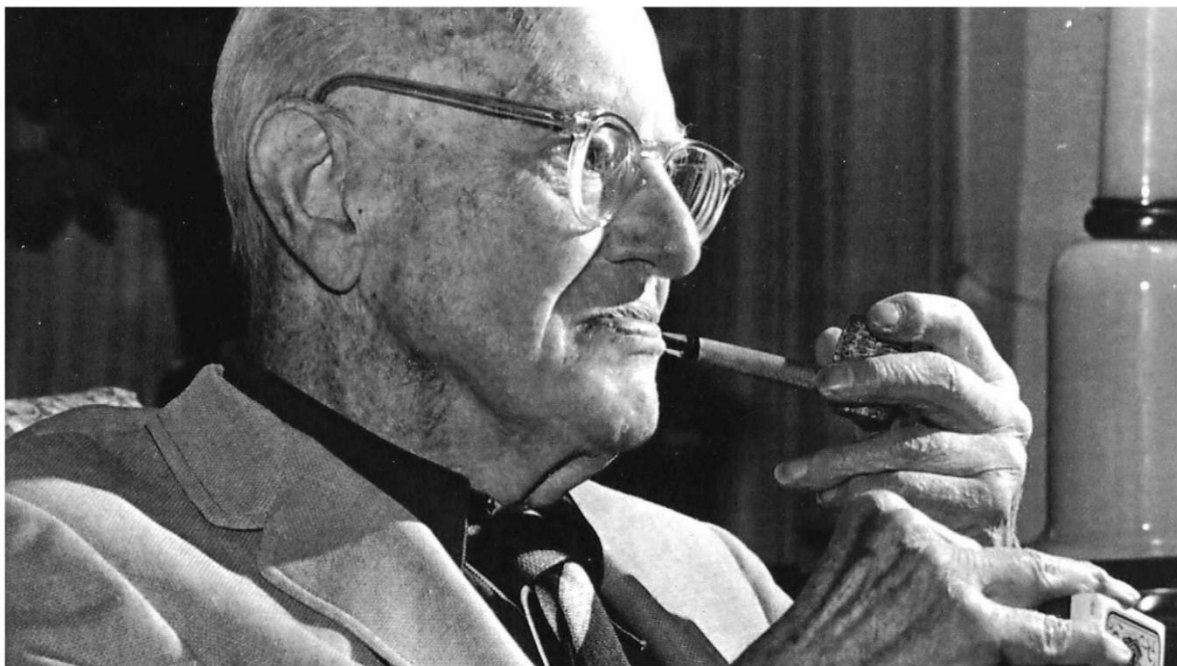
Halve eeuw na overlijden Britse humorist PG Wodehouse: 'Hij kan op iedere pagina glimlachen van verrukking oproepen'

Door **JOOST VAN MIERLO**
Gisteren, 19:57 in BUITENLAND

LONDEN - Het is deze vrijdag vijftig jaar geleden dat de Britse Schrijver PG Wodehouse overleed. De geniale vertolker van een voorgoed verdwenen idyllisch Engeland wordt door velen geprezen. Zijn superieure humor heeft het ruimschoots gewonnen van 'suffig gedrag' – eigen woorden van Wodehouse – tijdens de Tweede Wereldoorlog.

© ANP/HH

Het is deze vrijdag vijftig jaar geleden dat de Britse Schrijver PG Wodehouse op 93-jarige leeftijd overleed, schepper van Berlie Wooster en Butler Jeeves.

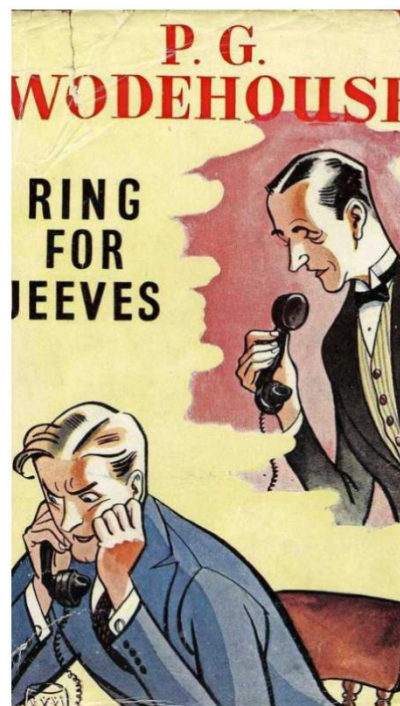
Op 14 februari 1975 gaat de dan 93-jarige PG Wodehouse, Plum voor familie en vrienden, naar het plaatselijke ziekenhuis voor een reguliere controle. Hij moet even wachten. Als de dokter hem even later op komt halen, blijkt Wodehouse aan een hartaanval te zijn overleden. In zijn hand heeft hij nog het potlood waarmee hij wijzigingen aanbrengt in het manuscript van wat zijn laatste, dus onvoltooide, roman zal blijken.

In de loop van zijn lange leven heeft Wodehouse in totaal 99 boeken geschreven, meer dan een boek per jaar. Dit is niet alles. Wodehouse schreef ook nog eens tal van musicals, filmscripts en honderden liederen, onder meer op muziek van George Gershwin en Irving Berlin. En dan nog honderden verhalen en essays die nooit zijn gebundeld.

'Iedere dag hetzelfde'

„Plum was een zeer gedisciplineerde man”, herinnert zijn kleinzoon Edward Cazalet zich. „Iedere ochtend stond hij stipt om kwart voor acht op. Voor het ontbijt, om half negen, zat hij twintig minuten in zijn stoel en maakte aantekeningen over wat hij die dag zou doen. Dit was een serieuze aangelegenheid. Zelfs als jonge kinderen wisten we dat we hem hier niet bij mochten storen. Na het ontbijt schreef hij gestaag, tot de lunch van een uur. In de middag werd er gewandeld. Zo ging dat, iedere dag hetzelfde, een heel erg lang leven lang.”

Tekst gaat verder onder de afbeelding.

© ANP/HH

De meest tot de verbeelding sprekende verhalen van Wodehouse zijn de verwickelingen van de wereldvreemde aristocraat Bertie Wooster en diens nauwgezette, maar razend intelligente butler Jeeves. Wooster raakt in allerlei problemen verzeild, Jeeves lost ze op.

Cazalet is met zijn inmiddels 88 jaar waarschijnlijk de laatste levende persoon die Wodehouse goed heeft gekend. Zijn kleinkinderen, kinderen van de door hem geadopteerde dochter Leanora uit het eerste huwelijk van zijn echtgenote Ethel, kwamen eens per jaar in de zomer op bezoek. Cazalet, aanvankelijk een succesvolle jockey, later een gerenommeerde advocaat die in de Britse Hoge Raad zat, herinnert zich de wandelingen in de middag. „Plum was geweldig intelligent. Hij had de rechtszaken waar ik mee bezig was geweest, of mee bezig was, grondig bestudeerd en had indringende vragen. Het waren heel serieuze gesprekken. Plum was trouwens altijd serieus. Ik heb hem nooit een grap horen vertellen.”

Sullige verhalen

Dat is niet het beeld dat opkomt uit de romans van Wodehouse. De meest tot de verbeelding sprekende verhalen zijn waarschijnlijk de verwickelingen van de wereldvreemde aristocraat Bertie Wooster en diens nauwgezette, maar razend intelligente butler Jeeves. Wooster raakt in allerlei problemen verzeild, Jeeves lost ze op.

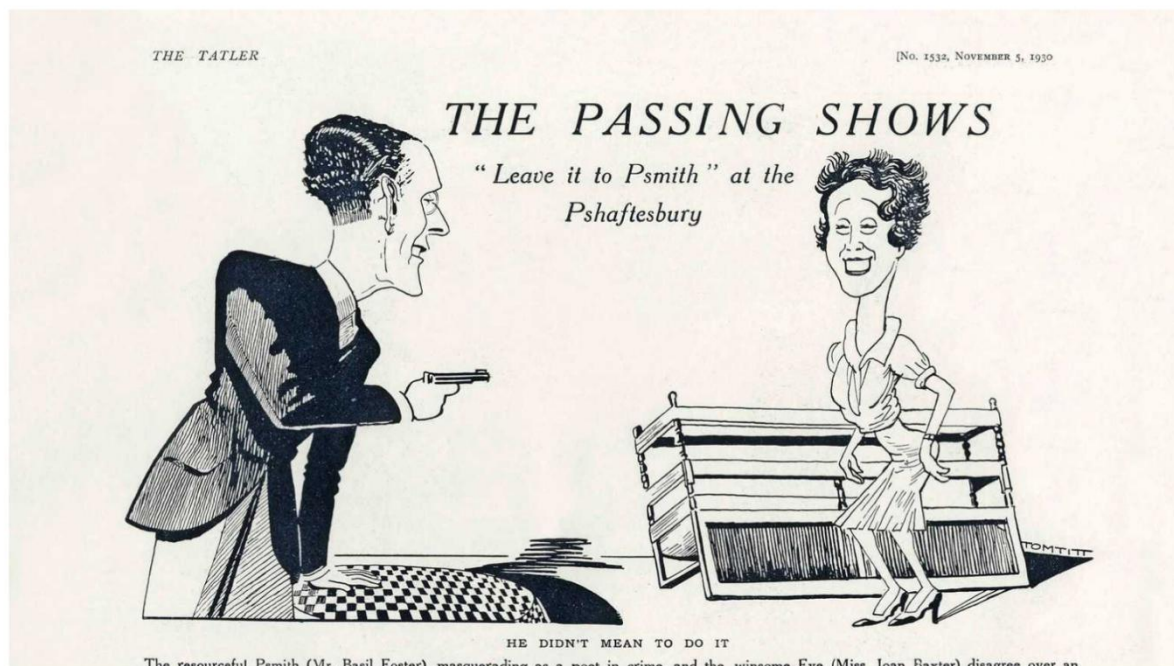
De verhalen zelf zijn sullig. Het draait allemaal om de superieure verwoording van Wodehouse. „Hij is in staat om op iedere pagina drie glimlachen van verrukking op te roepen”, schreef Evelyn Waugh – van *Brideshead Revisited*-faam, in de jaren zestig. Maar het genie van Wodehouse werd natuurlijk al veel eerder geroemd. In 1935 ontving Wodehouse de Mark Twain Medal ‘vanwege zijn buitengewone en aanhoudende bijdrage aan het geluk van de wereld’.

Zwarte periode

Dat geluk duurde indertijd natuurlijk niet erg lang. Ook voor Wodehouse is de Tweede Wereldoorlog een zwarte periode in zijn leven. Dat komt in de eerste plaats vanwege het plotse overlijden van dochter Leanora, de moeder van Cazalet, als gevolg van interne bloedingen na een ongeschijnlijk weinig ingrijpende operatie.

Voor de gemiddelde Brit waren enkele verhalen die Wodehouse gedurende de oorlog voorlas voor de Duitse radio onvergeeflijker. Hoewel in de verhalen, zoals altijd bij Wodehouse, met iedereen de draak werd gestoken, werd hij beticht van collaboratie. Wodehouse woonde eind jaren dertig met zijn vrouw Ethel in Frankrijk dat indertijd onder de voet werd gelopen door de Duitsers. Wodehouse was te traag met zijn vertrek naar Engeland en werd gevangengenomen door de Duitsers, zoals dat met alle Engelsen gebeurde. Na verblijf in interneringskampen in Noord-Frankrijk en België werd hij vervoerd naar een kamp in Tost, in het huidige Polen, toen Duitsland.

Tekst gaat verder onder de afbeelding.

© ANP/HH

In de loop van zijn lange leven heeft Wodehouse in totaal 99 boeken geschreven, meer dan een boek per jaar. Dit is niet alles. Wodehouse schreef ook nog eens tal van musicals, filmscripts en honderden liederen.

Wodehouse hield gewoon vast aan zijn ritme van 's ochtends schrijven en 's middags rondjes lopen rond het kamp. Hij vermaakte zijn medegevangenen, waaronder een grote groep Nederlanders, met vermakelijke verhaaltjes over het kampleven. Op een gegeven moment stelde een Duitse officier voor deze verhalen voor te lezen voor een Duitse radiozender die ook in de Verenigde Staten, dat toen nog niet betrokken was bij de oorlog, te laten horen. Wodehouse ging vrijwel onmiddellijk akkoord.

Dreigende doodstraf

De reactie was heftig. Nog voor de uitzendingen konden worden beluisterd werd hij beschuldigd van collaboratie. Enkele jarenlang hing een mogelijke doodstraf boven zijn hoofd. Uiteindelijk werd hij vrijgepleit. Het was, zoals Wodehouse zelf ook zei, geen bewuste collaboratie, maar suffig gedrag. „Ik gedroeg me als een mafkees”, aldus Wodehouse zelf indertijd.

Cazalet herinnert zich die jaren nog goed. „Het was afschuwelijk. Ik liet het indertijd wel uit mijn hoofd de naam Wodehouse te laten vallen. Mensen die de kampverhalen niet eens hadden gelezen noemden hem een 'basterd'.” Wodehouse besloot naar de Verenigde Staten te emigreren, waar hem vrijwel niets werd verweten. Hij zou nooit meer voet zetten op Britse bodem. Wodehouse deed wat hij een leven lang had gedaan, het schrijven van geestige verhalen. Geleidelijk aan zakte de woede van de Britten en werd hij weer omarmd als de geniale auteur die hij ook in deze jaren bleef.

Ultiem eerherstel

In 1975, een maand voor zijn overlijden, volgde het ultieme eerherstel in de vorm van een ridderschap. „Tal van prominenten hadden daar jarenlang voor gepleit”, herinnert Cazalet zich. Dat ridderschap was voor hen bedoeld als een compensatie voor het onrecht dat hem was aangedaan als gevolg van de beschuldigingen. Ik denk weleens dat Plum dat ridderschap nooit had gekregen zonder die kampverhalen”, zegt Cazalet peinzend. „Maar ik zou hem wel veel vaker hebben gezien”, aldus een peinzende Cazalet in zijn woning met een fantastisch uitzicht op de South Downs heuvelrug in de buurt van Sussex.
